

Eläkeläiset ry ja EETU ry

Hannu Partanen, Eläkeläiset ry:n toiminnanjohtaja
Kommenttipuheenvuoro 20.10.2015

ASUMINEN KALLIS – ELÄKE PIENI

Hallitus aikoo viedä läpi vuoden 2016 budjettiesitykseensä sisällyttämän ja jo hallitusohjelmaan kirjatun eläkkeensaajien asumistuen lakkauttamisen ja eläkeläisten siirtämisen yleisen asumistuen piiriin. Toimenpide merkitsee vuositasolla 65 miljoonan euron leikkausta kaikkein pienituloisimmilta eläkeläisiltä.

Asumistukijärjestelmien eroja ja yhdistämistä on selvitetty useassa yhteydessä. Laajimman selvityksen teki vuoden 2009 sosiaaliturvan uudistamiskomitea. Sen työn pohjalta Kansaneläkelaitos teki vielä erillisselvitykset. Yhdistämisen keskeisenä ongelmana on pidetty asumistuen tasojen eroja eri järjestelmissä. Järjestelmien yhdistämistä ei tuolloin viety eteenpäin, koska eläkkeensaajien asumistuki sisältää ikääntyneille tärkeitä erityispiirteitä. Eläkkeensaajan asumistuki on henkilökohtainen ja sen yksi keskeinen tavoite on tukea eläkeläisten kotona asumista ja taloudellista pärjäämistä. Asumistukein yhdistäminen koettiin tuolloin epäsosiaaliseksi, koska se rokottaisi erityisen rankasti pienituloisia eläkeläisiä. Nämä perustelut eivät Sipilän hallituksen säästölinjoihin yltäneet. Hallitus tasapainottaa valtion taloutta ja sosiaalipolitiikka on alistettu sen välineeksi. Eläkkeensaajien asumistuen leikkauksen maksajina ovat pienituloiset eläkeläiset.

Vuoden 2014 lopussa Suomen runsaasta 1,4 miljoonasta omaa eläkettä saavasta noin 600 000 henkilöä sai Kelan eläkettä ja heistä pelkkää Kelan eläkettä 79 000 henkilöä. Pelkkää työeläkettä sai 812 000 henkilöä. Kelan eläkettä saavien keskimääräiset eläkkeet jäivät selvästi alle keskieläkkeen, mikä oli 1 589 euroa kuukaudessa. Pelkkää Kelan eläkettä saavien keskieläke oli 742 euroa ja sekä Kelan eläkettä ja työeläkettä saavien 1 027 euroa. Asumistukea saavista eläkeläisistä valtaosa kuuluu Kelasta eläkettä saaviin ja merkittävä osa saa takuueläkettä. Takuueläkkeen enimmäismäärä on nyt 746,47 euroa kuukaudessa. Deflaatiokehityksen vuoksi vuodenvaihteen indeksi leikkaa Kelan-eläkkeitä 0,4 prosenttia ja työeläkkeet jäivät nykyiselleen. Yksin asuvan kansaneläke pienenee 2,33 euroa kuukaudessa. Hallitus ei nyt esittänyt vuoden 2010 tavoin, että laskevan indeksin leikkaus olisi jäädytetty, vaan leikkaus toteutuu. Kansaneläkkeen enimmäismäärä yksi asuville on vuoden vaihteen jälkeen 634,30 euroa, puolisoille 562,62 euroa.

Asuminen on tunnetusti Suomessa kallista ja sitä se on erityisesti pääkaupunkiseudulla ja isoissa kasvukeskuksissa. Pienituloisimmille eläkeläisille jo asumistuen omavastuut ovat nykyisessä mallissa korkeita. Asumistuen normivuokrat ovat jääneet selvästi markkinavuokrista. Yleisen asumistuen normivuokriin hallitus ei esitä ensi vuodelle korotusta ja näin todellisten ja laskennallisen, tuen perustana olevan vuokran ero edelleen kasvaa.

Asumistuen muutos koskee runsasta 190 000 eläkeläistä. Kaikki heistä ovat euromääräisillä tuloilla vertailussa joko pieni- ja eläkeläisten keskinäisessäkin vertailussa enimmillään keskituloisia, iso osa on suoranaisesti köyhiä. Nykyiset asumistuen tulorajat huolehtivat siitä, että tuen saajien joukosta karsiutuvat

taloudellisilla mittareiden mitattuna hyväosaiset. Tuen saajista 62 prosenttia on naisia. Tuen saajissa on vanhuuseläkkeen saajien rinnalla merkittävä määrä vammaisia ja pitkäaikaissairaita, työkyvyttömiä.

Hallituksen asumistuen muutos tulisi laskemaan asumistukea noin 70 prosentilla eläkeläiskotitalouksista ja kolme prosenttia menettää tuen kokonaan. 45 800 eläkeläiselle menetys on suuruudeltaan 100-150 euroa kuukaudessa. Heikennys koskee myös palveluasumista.

Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä (ps) markkinoi hallituksen esitystä eläkeläisille voittona, kun muutosesitykseen kirjattiin voimassa olevia tukipäätöksiä koskeva siirtymäkausi ja suojaosuus sen jälkeen, kun asiasta nousi julkinen kohu. Tarkoituksena nyt on, että voimassa oleva eläkkeensaajien asumistuki muutetaan yleisen asumistuen mukaiseksi kesäkuun loppuun mennessä. Päätöksen jälkeen entisen suuruista tukea maksetaan kuuden kuukauden ajan. Suojaosuudella asumistuen leikkaus rajataan enimmillään 60 euroon kuukaudessa. Tämä suojaosuus on henkilökohtainen ja siten kahden hengen ruokakunnassa menetys voi olla 120 euroa kuukaudessa. Suojan piiriin arvioidaan kuuluvan 74 000 eläkeläistä. Suojaosuus ei koske tulevia eläkeläisiä eikä nykyistenkään ensi vuoden alun jälkeen solmittavia uusia vuokrasopimuksia.

Leikkauksen loiventaminen ensimmäisen vuoden osalta 30 miljoonalla eurolla ei muuta miksikään sitä tosiasiaa, että hallitus käy pienituloisten eläkeläisten kukkarolla. 60 euron menetys kuukaudessa on iso raha pienillä eläkkeillä eläville. Menetys on lähes kominkertainen takuueläkkeen vuoden 2016 alussa tapahtuvaan 20,28 euron korotukseen verrattuna. Korotuksen jälkeen takuueläkkeen täysi määrä on 766,85 euroa. Leikkauksen ankaruutta alleviivaa vielä se, että hallituksen budjettiesityksen lääkekorvausten heikennykset ja sairastamisen matkakustannusten nousu kohdentuvat voimakkaasti samalle ryhmälle, johon asumistuen leikkauskin kipeimmin sattuu. Tämän on ministerikin myöntänyt. Leikkaukset ajavat eläkeläisiä toimeentulotuen piiriin ja merkitsevät kuntien toimeentulotuen kulujen kasvua. Tiedossa on, että toimeentulotuki on jo nyt alikäytetty ja ikääntyneiden kynnyksen hakemiseen on erityisen korkea.

Nyt olisi aika painaa voimakkaasti jarrua eläkeläisköyhyyttä lisääville leikkauksille ja tehdä perusteellinen kokonaisarvio suunniteltujen toimenpiteiden taloudellisista ja sosiaalisista vaikutuksista samalla, kun haetaan sosiaalisesti kestävämpiä ratkaisuja valtion talouden tasapainottamisella.

Eläkeläisten asumistuen leikkaus on tuomittu Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry:n vuoden 2016 budjettikannanotossa. Järjestöpuheenjohtajat luovuttivat 14. päivänä lokakuuta kannanoton eduskuntaryhmien edustajille. Lisäksi EETU on antanut Sosiaali- ja terveysministeriölle seikkaperäisen lausunnon lakiluonnokseen asumistuen muuttamisesta. Lausunnossaan EETU esittää, että eläkkeensaajien asumistuen heikennyksestä luovutaan kokonaan.

Hallituksen esitys eläkeläisten asumistuen leikkaamisesta oli se viimeinen pisara, mikä johti Eläkeläiset ry:n ja Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry:n koollekutsumaan Heikoimman puolella -mielenilmaisuun Helsingin Kansalaistorilla 8. päivänä lokakuuta. Kiireellä valmisteltuun tilaisuuteen osallistui ilahduttavasti eri puolilta

maatta tullut useamman tuhannen eläkeläisen joukko. Eduskuntapuolueet lähettivät eduskuntaryhmänsä edustajan paikalle. Hallituspuolueiden edustajilta ei saatu lupauksia asumistuen leikkauksen peruuttamisesta. Opposition edustajat kertoivat, että eläkeläisiin kohdistuvista leikkauksista valmistellaan välikysymys esitettäväksi hallitukselle.

Eläkeläisten ja heidän järjestöjensä vaikuttamistyö eri muodoissaan jatkuu epäoikeudenmukaiseksi koettua asumistuen leikkausta vastaan. Eduskunta ratkaisee asian viimeistään joulukuussa.